

Oversigt over lovgivning på indenrigsområdet

Folketingets Indenrigsudvalg har ved brev af 13. januar 2023 anmodet Indenrigs- og Sundhedsministeriet om en oversigt over den væsentligste lovgivning på indenrigsområdet.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har på den baggrund udarbejdet en oversigt over lovgivning, som vurderes væsentlig for kendskabet til indenrigsområdet. Lovene beskrives i dette notat.

Oversigt

Lov om valg til Folketinget (folketingsvalgloven)	2
Lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (Europa-Parlamentsvalgloven)	4
Lov om kommunale og regionale valg (kommunal- og regionalvalgloven)	6
Lov om økonomisk støtte til politiske partier mv. (partistøtteloven)	8
Lov om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber (partiregnskabsloven)	10
Lov om kommunernes styrelse (kommunestyrelsesloven)	11
Lov om regioner mv. (regionsloven)	14
Lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner (udligningsloven)	16
Lov om regionernes finansiering	17
Lov om forpligtende kommunale samarbejder	18
Lov om konkurrencemæssig ligestilling mv.	20
De uskrevne grundsætninger om kommunernes ulovbestemte opgaver (kommunalfuldmagtsregler)	21
Lov om Det Centrale Personregister (CPR-loven)	23

Lov om valg til Folketinget (folketingsvalgloven)

Formål og hovedindhold

Folketingsvalgloven fastlægger reglerne for afholdelse af folketingsvalg, herunder hvem der kan stemme og stille op til folketingsvalg. Loven fastlægger endvidere reglerne for afholdelse af folkeafstemninger efter grundloven. Loven indeholder bestemmelser, der detaljeret beskriver forskellige procedurer i forbindelse med afholdelse af folketingsvalg og folkeafstemninger, bl.a. om valglisten og valgkort, partinavne, kandidatanmeldelser, opstillingsformer, stemmeafgivning på valgdagen, brevstemmeafgivning, opgørelse og godkendelse af valget og valgklager.

Herudover indeholder loven bemyndigelsesbestemmelser for indenrigs- og sundhedsministeren til at fastsætte nærmere regler om bl.a. brevstemmeafgivning, hjælpemidler, udfærdigelse af stemmesedler og bedømmelse af stemmesedler.

Lovens målgrupper

- Vælgere
- Partier
- Kandidater uden for partierne (løsgængere)
- Kommuner
- Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Tabel 1.
Beskrivelse af udvalgte bestemmelser i folketingsvalgloven

Bestemmelse(r)	Indhold
§§ 1-6 – Valgret og valgbarhed	<p>Valgret til Folketinget har enhver myndig person, der er fyldt 18 år, har dansk indfødsret og fast bopæl i riget.</p> <p>Enhver, der har valgret til Folketinget, er også valgbar til Folketinget, medmindre man er blevet straffet for en handling, der i almindeligt omdømme gør en uværdig til at være medlem af Folketinget. Det er Folketinget, der bestemmer, om et dømt medlem er uværdigt og dermed fortaber sin valgbarhed. Folketinget beslutter først, om en person er valgbar, efter at denne er valgt ind i Folketinget.</p>
§§ 11-14 – Partier, der har ret til at deltage i folketingsvalg	<p>De partier, der ved sidste folketingsvalg har opnået repræsentation i Folketinget og fortsat er repræsenteret i dette, har ret til at deltage i folketingsvalg. Endvidere har nye partier, der er anmeldt for indenrigs- og sundhedsministeren efter nogle nærmere angivne regler, ret til at deltage i folketingsvalg.</p> <p>Før et parti kan anmeldes for indenrigs- og sundhedsministeren for at blive opstillingsberettiget til Folketinget, skal partiet have godkendt partinavnet af Valgnævnet og indsamlet mindst 20.195 vælgererklæringer. Indsamling af vælgererklæringer sker ved brug af vælgererklæringsystemet. De nærmere regler om indsamling af vælgererklæringer er fastsat i loven og i vælgererklæringsbekendtgørelsen.</p>

§§ 49 og 61 – Hjælp til stemmeafgivning

Vælgere, der på grund af manglende førlighed, svagelighed eller lignende ikke kan bevæge sig ind i stemmelokalet eller stemmerummet eller i øvrigt afgive stemme på den foreskrevne måde, kan forlange at få den fornødne hjælp til stemmeafgivningen.

Hjælp til stemmeafgivningen kan ydes ved personlig bistand og ved brug af hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen. Retten til at forlange hjælp ved stemmeafgivningen gælder alle vælgere, herunder personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, der har behov for hjælp til stemmeafgivningen.

Vælgere, som har en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, og som udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske herom, kan få personlig bistand til stemmeafgivningen alene af én person, som vælgeren selv udpeger.

Ved stemmeafgivning skal kommunen stille nærmere angivne hjælpemidler til rådighed, eksempelvis sort pen, lup og hæve/sænkebord. De nærmere regler herom er fastsat i en bekendtgørelse.

Lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (Europa-Parlamentsvalgloven)

Formål og hovedindhold

Europa-Parlamentsvalgloven fastlægger reglerne for afholdelse af valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, herunder hvem der kan stemme og stille op til Europa-Parlamentsvalg i Danmark. Loven indeholder regler om bl.a. valglister og valgkort, kandidatlistor, valgets opgørelse, kandidatudvælgelse og Folketingets godkendelse af valget og valgklager. I loven henvises i meget vidt omfang til folketingsvalglovens regler om forskellige procedurer i forbindelse med afholdelse af Europa-Parlamentsvalg, bl.a. regler om stemmeafgivning og brevstemmeafgivning samt om hjælp til stemmeafgivningen.

Herudover indeholder loven bemyndigelsesbestemmelser for indenrigs- og sundhedsministeren til at fastsætte nærmere regler om bl.a. udfærdigelse af stemmesedler og bedømmelse af stemmesedler.

Ved Europa-Parlamentsvalget den 26. maj 2019 blev der valgt 14 medlemmer til Europa-Parlamentet, idet Danmark som følge af Storbritanniens udtræden af EU har fået et ekstra mandat i Europa-Parlamentet.

Lovens målgrupper

- Vælgere
- Partier
- Kommuner
- Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Tabel 2.
Beskrivelse af udvalgte bestemmelser i Europa-Parlamentsvalgloven

Bestemmelse(r)	Indhold
§§ 3-9 – Valgret og valgbarhed	<p>Valgret til Europa-Parlamentsvalg i Danmark har enhver, der enten</p> <ul style="list-style-type: none"> - har valgret til Folketinget, - har dansk indfødsret, har opnået alderen for valgret til Folketinget (18 år) og har fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater i EU, - er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i EU, har opnået alderen for valgret til Folketinget (18 år) og har fast bopæl i Danmark, eller - har dansk indfødsret, har opnået alderen for valgret til Folketinget (18 år) og har fast bopæl i Danmark. <p>Udlændinge, der er udvist ved endelig dom eller administrativ afgørelse, har ikke valgret til Europa-Parlamentet.</p> <p>Enhver, der har valgret til Europa-Parlamentsvalg i Danmark, er som udgangspunkt også valgbar til Europa-Parlamentet. Man må dog ikke være straffet for en handling, der i almindeligt omdømme gør en uværdig til at være medlem af Europa-</p>

Parlamentet. For EU-statsborgere gælder endvidere, at de ikke må have fortabt valgbarheden i deres hjemland.

Beslutningen om valgbarhed skal først træffes, når den pågældende er blevet valgt ind. Spørgsmålet om tab af valgbarhed som følge af straf afgøres af Folketinget.

§§ 11-14 – Partier, der har ret til at deltage i Europa-Parlamentsvalg

Partier, der ved et folketingsvalg afholdt senest seks uger før valgdagen har opnået repræsentation i Folketinget, og som seks uger før valgdagen fortsat er repræsenteret i dette, samt partier, der ved det sidst afholdte valg til Europa-Parlamentet har opnået repræsentation i Europa-Parlamentet, og som seks uger før valgdagen fortsat er repræsenteret i dette, har ret til at deltage i Europa-Parlamentsvalg.

Endvidere har nye partier, der er anmeldt for indenrigs- og sundhedsministeren, ret til at deltage i Europa-Parlamentsvalg. Før et parti kan anmeldes for indenrigs- og sundhedsministeren for at blive opstillingsberettiget til Europa-Parlamentet, skal partiet have godkendt partinavnet af Valgnævnet og indsamlet mindst 70.680 vælgererklæringer. Indsamling af vælgererklæringer sker ved brug af vælgererklæringssystemet. De nærmere regler om indsamling af vælgererklæringer er fastsat i loven og i vælgererklæringsbekendtgørelsen.

Lov om kommunale og regionale valg (kommunal- og regionalvalgloven)

Formål og hovedindhold

Kommunal- og regionalvalgloven fastlægger reglerne for afholdelse af valg til kommunalbestyrelser og regionsråd, herunder hvem der kan stemme og stille op til valgene. Loven indeholder bestemmelser, der detaljeret beskriver forskellige procedurer i forbindelse med afholdelse af kommunal- og regionalvalg, bl.a. regler om valglister og valgkort, kandidatlistor, stemmesedler, stemmeafgivning på valgdagen, brevstemmeafgivning, hjælp til stemmeafgivningen, opgørelse af valget og valgklager.

Loven indeholder endvidere regler om afholdelse af bindende kommunale folkeafstemninger, som kan udskrives af et flertal i en kommunalbestyrelse om et kommunalt anliggende.

Herudover indeholder loven bemyndigelsesbestemmelser for indenrigs- og sundhedsministeren til at fastsætte nærmere regler om bl.a. brevstemmeafgivning, hjælpemidler, udfærdigelse af stemmesedler og bedømmelse af stemmesedler.

Lovens målgrupper

- Vælgere
- Partier
- Kommuner
- Regioner
- Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Tabel 3.
Beskrivelse af udvalgte bestemmelser i kommunal- og regionalvalgloven

Bestemmelse(r)	Indhold
§§ 1-6 a – Valgret og valgbarhed	<p>Valgret til kommunalbestyrelsen og regionsrådet har enhver, der på valgdagen er fyldt 18 år, har fast bopæl i kommunen (eller regionen til regionsrådsvalg), og som herudover enten</p> <ul style="list-style-type: none"> - har dansk indfødsret - er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i EU - er statsborger i Island eller Norge eller - har boet fast i riget i de sidste 4 år før valgdagen <p>Udlændinge, der er på tålt ophold, udvist ved endelig dom eller administrativ afgørelse eller opholder sig i Danmark for at afsone straf mv. idømt af en international straffedomstol, har ikke valgret til kommunale og regionale valg.</p> <p>Enhver, der har valgret til kommunale og regionale valg, er som udgangspunkt også valgbar. Man er dog ikke valgbar, hvis man er blevet idømt eller har vedtaget en straf, der medfører tab af valgbarhed efter nogle objektivt fastsatte kriterier.</p>

**§§ 19-22 –
Kandidatlister til
valgene**

Kandidater, der opstiller til kommunale og regionale valg, skal opføres på kandidatlister, der skal indleveres til valgbestyrelsen i kommunen henholdsvis regionen.

En kandidatliste til kommunalbestyrelsesvalg skal være underskrevet af mindst 25 vælgere i kommunen som stillere. Til kommunalbestyrelsesvalg i Aarhus, Odense og Aalborg Kommuner er mindsteantallet af stillere dog 50, i Københavns Kommune dog 150. En kandidatliste til regionsrådsvalg skal være underskrevet af mindst 50 vælgere i regionen som stillere.

Valgbestyrelsen fritager efter anmodning de kandidatlister, der ved sidste kommunalbestyrelsesvalg henholdsvis regionsrådsvalg opnåede repræsentation i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, og som tirsdagen 9 uger før valgdagen fortsat er repræsenteret i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere.

Lov om økonomisk støtte til politiske partier mv. (partistøtteloven)

Formål og hovedindhold

Partistøtteloven har til formål at støtte det politiske arbejde her i landet, regionerne og kommunerne. Partier og kandidater uden for partierne (løsgængere), der har deltaget i det seneste folketingsvalg, og kandidatlistes, der har deltaget i det seneste regionsrådsvalg eller kommunalbestyrelsesvalg, er berettiget til tilskud (partistøtte) til partiets mv. politiske arbejde.

Partistøtten ydes som et fast beløb pr. stemme, partiet mv. har fået ved seneste valg. Partistøttesatserne reguleres årligt ved bekendtgørelse og er i 2023 på 35,75 kr. (folketingsvalg), 5,00 kr. (regionsrådsvalg) og 8,00 kr. (kommunalbestyrelsesvalg). Partistøtten ydes årligt efter ansøgning, og det er i partistøtteloven fastsat, hvilke betingelser partierne skal opfylde for at få udbetalt partistøtten. Det er bl.a. en betingelse, at partiet mv. oplyser navn og adresse på bidragsydere, der har ydet større private bidrag til partiet. Der er oplysningspligt om private bidrag ydet til alle dele af partiet, herunder til partiets kandidater. Beløbsgrænsen for, hvornår der er oplysningspligt om private bidrag, reguleres årligt og er i 2023 på 22.800 kr.

Lovens målgrupper

- Partier, der har deltaget i det seneste folketingsvalg
- Kandidater uden for partierne (løsgængere), der har deltaget i det seneste folketingsvalg
- Kandidatlistes, der har deltaget i det seneste regionsrådsvalg
- Kandidatlistes, der har deltaget i det seneste kommunalbestyrelsesvalg
- Kommuner og regioner
- Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Tabel 4.

Beskrivelse af udvalgte bestemmelser i partistøtteloven

Bestemmelse(r)	Indhold
§ 1 – Partistøttelovens formål	Lovens formål er at støtte det politiske arbejde her i landet. "Politisk arbejde" er i bestemmelsen defineret som enhver aktivitet, der tager sigte på at fremme valg her i landet af en eller flere kandidater eller fremme et bestemt resultat af en folkeafstemning her i landet ved 1) at udbrede kendskabet til bestemte politiske synspunkter, 2) at etablere og drive organisationer, 3) at samarbejde med andre organisationer eller 4) på anden måde.
§§ 2-4 – Støtteberettigede	Partier og løsgængere, der har deltaget i det seneste folketingsvalg og fået mindst 1.000 stemmer ved valget, er berettiget til partistøtte fra staten. Tilsvarende er kandidatlistes, der har deltaget i det seneste regionsrådsvalg og fået mindst 500 stemmer ved valget, berettiget til partistøtte fra regionen. Kandidatlistes, der har deltaget i det seneste kommunalbestyrelsesvalg og fået mindst 100 stemmer (i Københavns Kommune 500 stemmer) ved valget, er berettiget til partistøtte fra kommunen.

§§ 5-7 d – Partistøtte fra staten	Ansøgning om partistøtte på grundlag af deltagelse i folketingsvalg og betingelser for modtagelse af partistøtte.
§§ 8-11 d – Partistøtte fra regionen og kommunen	Ansøgning om partistøtte på grundlag af deltagelse i regionsrådsvalg og kommunalbestyrelsesvalg og betingelser for modtagelse af partistøtte.
§ 12 a – Regulering af støttesatser og beløbsgrænsen	Partistøttesatserne og beløbsgrænsen for, hvornår der er oplysningspligt om private tilskud, reguleres årligt ved bekendtgørelse.
§ 14 – Straffebestemmelser	Den, der afgiver urigtig erklæring i forbindelse med ansøgning om partistøtte eller afgiver urigtig eller mangelfuld erklæring om modtagne private bidrag, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Der kan pålægges partiorganisationer strafansvar.

Lov om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber (partiregnskabsloven)

Formål og hovedindhold

Partiregnskabsloven fastsætter, at partier, der har været opstillet til det seneste folketingsvalg eller Europa-Parlamentsvalg, skal aflægge regnskab over partiets landsorganisations indtægter og udgifter. Regnskabet skal indsendes til Folketinget, der offentliggør dette. Det er i loven fastsat, hvilke oplysninger regnskabet skal indeholde. Regnskabet skal bl.a. indeholde oplysning om navn og adresse på bidragsydere, der til partiet har ydet bidrag over beløbsgrænsen, der i 2023 er på 22.800 kr.

Partiregnskabsloven indeholder derudover regler om, at arbejdsgiverforeninger, fagforeninger og andre faglige sammenslutninger skal sikre, at bidrag til politiske partier eller partipolitiske formål i øvrigt, der opkræves over medlemskontingentet, er frivilligt for det enkelte medlem.

Lovens målgrupper

- Partier, der har deltaget i det seneste folketingsvalg eller Europa-Parlamentsvalg
- Arbejdsgiverforeninger, fagforeninger og andre faglige sammenslutninger, der yder bidrag til politiske partier eller partipolitiske formål i øvrigt
- Medlemmer af arbejdsgiverforeninger, fagforeninger og andre faglige sammenslutninger

Tabel 5.
Beskrivelse af udvalgte bestemmelser i partiregnskabsloven

Bestemmelse(r)	Indhold
§§ 1-2 – Private bidrag til politiske partier	Krav til arbejdsgiverforeninger mv., der skal sikre, at medlemmer kan fritages for at betale bidrag til politiske partier mv. over medlemskontingentet, samt krav til medlemmerne, der ønsker at blive fritaget.
§§ 2 a-2 b – Forbud mod anonyme tilskud	Forbud for partier og kandidatlisters mod at modtage anonyme bidrag over beløbsgrænsen.
§§ 3-5 – Politiske partiers regnskaber	Krav til regnskaberne fra partiernes landsorganisationer. Der er i regnskaberne oplysningspligt om private tilskud over en beløbsgrænse. Regnskabet skal indsendes til Folketinget, der offentliggør dette.
§ 5 a – Regulering af støttesatser og beløbsgrænsen	Beløbsgrænsen for, hvornår der er oplysningspligt om private tilskud, og for hvornår der er forbud mod anonyme tilskud, reguleres årligt ved bekendtgørelse.
§§ 6-6 a – Straffebestemmelser	Overtrædelse af forbuddet mod at modtage anonyme bidrag, afgivelse af urigtige eller mangelfulde oplysninger i regnskabet samt afgivelse af urigtig erklæring om, at partiet ikke har haft andre indtægter end anført i regnskabet, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Der kan pålægges partiorganisationer strafansvar.

Lov om kommunernes styrelse (kommunestyrelsesloven)

Formål og hovedindhold

Kommunestyrelsesloven fastlægger kommunalbestyrelsens overordnede ansvar for hele den kommunale virksomhed og de overordnede rammer for kommunernes politiske organisering og styring, herunder afholdelse af kommunalbestyrelses- og udvalgsmøder.

Loven omhandler bl.a. borgmesterens, kommunalbestyrelsens, udvalgenes og de enkelte medlemmers rettigheder og pligter samt styreformer i kommuner. Kommunestyrelsesloven fastlægger herudover bl.a. rammerne for statens tilsyn med kommuner og regioner (det kommunale og regionale tilsyn).

Lovens målgrupper

- Kommunalbestyrelsesmedlemmer, herunder borgmestre og udvalgsformænd
- Kommuner
- Borgere m.fl. ift. at overvære og følge kommunalbestyrelsesmøder og kommunens beslutninger i øvrigt
- Borgere, virksomheder m.fl. i forhold til det kommunale og regionale tilsyn

Tabel 6.
Beskrivelse af udvalgte bestemmelser i kommunestyrelsesloven

Bestemmelse(r)	Indhold
Kapitel 1 (§§ 1-4) – Almindelige bestemmelser	Fastlægger, at loven gælder for alle kommuner og alle kommunale styrelsesforhold, med mindre andet følger af anden lov. Kommunalbestyrelsen har det øverste ansvar for hele den kommunale virksomhed.
Kapitel 2 (§§ 5-16 f) – Kommunalbestyrelsen	Afholdelse af det konstituerende møde efter et valg, herunder valg af borgmester og viceborgmester, der gælder for hele funktionsperioden. Afholdelse af kommunalbestyrelsens møder, herunder at de som udgangspunkt er offentlige, at der skal føres en beslutningsprotokol og kommunalbestyrelsens fastlæggelse af kommunalbestyrelsesmøder og borgmesterens forberedelse af møderne ift. bl.a. udsendelse af dagsorden og materiale. Herudover medlemmernes rettigheder, herunder initiativret og ret til indsigt i endeligt materiale i kommunens administration og ret til fravær fra arbejde for at varetage hvervet samt regler om indkaldelse af en stedfortræder ved medlemmers lovlige fravær fra hvervet som kommunalbestyrelsesmedlem. Herudover regler om vederlag mv. til kommunalbestyrelsens medlemmer, som er nærmere reguleret i bekendtgørelsen om

	<p>vederlag, diæter, pension mv. for varetagelse af kommunale hverv.</p>
<p>Kapitel 3 (§§ 17-29) – Udvalg mv.</p>	<p>Kommunalbestyrelsens nedsættelse af økonomiudvalg og stående udvalg, udvalgenes opgaver, afholdelse og forberedelse af udvalgsmøder, valg af udvalgsformænd og medlemmer til udvalg og udvalgsmedlemmers mulighed for at standse en udvalgsbeslutning og indbringe denne for kommunalbestyrelsen.</p> <p>Herudover bl.a. regler om kommunalbestyrelsens valg af medlemmer til andre udvalg, bestyrelser og lignende.</p>
<p>Kapitel 4 (§§ 30-34) – Borgmesteren</p>	<p>Borgmesterens pligter og rettigheder, herunder at borgmesteren forbereder og indkalder til kommunalbestyrelsens møder, at borgmesteren har den øverste daglige ledelse af kommunens administration, at borgmesteren på kommunalbestyrelsens vegne kan afgøre hastesager samt en bemyndigelse til indenrigs- og sundhedsministeren til at fastsætte regler om vederlag mv. til bl.a. borgmestre.</p>
<p>Kapitel 5 (§§ 36-46) – Kommunens økonomiske forvaltning</p>	<p>Proces for udarbejdelse og vedtagelse af kommunens årlige budget, som bl.a. skal behandles to gange i kommunalbestyrelsen.</p> <p>Herudover nærmere regler om revisionen af kommunens regnskaber, som skal ske af en statsautoriseret eller registreret revisor, og aflæggelse af kommunens årsregnskab, som revisionen bl.a. skal give bemærkninger til.</p> <p>Videre er der regler om, at kommunalbestyrelsen som udgangspunkt skal give en bevilling, før initiativer med udgifter eller indtægter kan iværksættes, og at beslutninger om optagelse af lån og garantiforpligtelser skal træffes af kommunalbestyrelsen, samt regler om kommuners investeringer.</p>
<p>Kapitel 6 og 7 (§§ 47-56) – Det kommunale og regionale tilsyn</p>	<p>De retlige rammer for det kommunale og regionale tilsyn, som varetages af Ankestyrelsen med indenrigs- og sundhedsministeren som overordnet tilsynsmyndighed.</p> <p>Tilsynet kan se på kommunernes overholdelse af lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder. Tilsynet kan bl.a. ikke se på forhold, der er behandlet eller kan behandles af en særlig tilsyns- eller klagemyndighed.</p> <p>Herudover har tilsynet visse godkendelsesbeføjelser ift. bl.a. kommunernes valg af revision, kommunernes salg af fast ejendom og kommunale fællesskaber.</p> <p>Tilsynet kan udtale sin retsopfattelse og har endvidere visse sanktionsmuligheder over for kommunerne, f.eks. annullation af en beslutning, tvangsbøder, erstatningsretlig søgsmål og erstatningsretlig bod. Sanktioner kan anvendes, hvis visse betingelser er opfyldt.</p>

Ankestyrelsen beslutter selv, om der er tilstrækkelig anledning til at rejse en tilsynssag. Ministeriet er ikke i almindelighed klageinstans i forhold til Ankestyrelsen. Det er normalt en forudsætning for, at ministeriet kan tage en sag op til behandling, at sagen er af principiel eller generel betydning eller har alvorlig karakter. Det er ministeriet, der vurderer, om det er tilfældet.

**Kapitel 8 (§§ 57-71) –
Særlige bestemmelser**

Der er bemyndigelser til ministeren til at fastsætte regler om kommunernes budget og regnskab samt kommunernes låntagning. Det er sket i hhv. bekendtgørelse om kommunernes budget- og regnskabsvæsen, revision mv. og bekendtgørelse om kommunernes låntagning og meddelelse af garantier mv.

Herudover er der bl.a. regler om særlige kommunale styreformer, som f.eks. mellemformstyre med delt administrativ ledelse, som anvendes i Københavns, Odense og Aalborg Kommuner, og magistratstyre, som anvendes i Århus Kommune.

Der er regler om kommunalbestyrelsens mulighed for at afsætte en borgmester, kommunale samarbejder, hvor kompetence overdrages til en anden kommune eller til et kommunalt fællesskab. Der er også regler om, at salg af kommunal fast ejendom som udgangspunkt skal ske ved offentligt udbud.

Lov om regioner mv. (regionsloven)

Formål og hovedindhold

Regionsloven fastlægger regionsrådets overordnede ansvar for hele den regionale virksomhed og de overordnede rammer for regionernes politiske organisering og styring.

Loven omhandler bl.a. regionsrådsformænds, regionsrådets og udvalgenes og de enkelte medlemmers rettigheder og pligter samt styreformer i regionerne. Reglerne i lov om kommunernes styrelse finder i vidt omfang også anvendelse for regionerne.

Herudover fastlægger regionsloven regionernes inddeling, og den beskriver generelt de regionale opgaver. Den særskilte lovgivning under det relevante ministerium indeholder grundlaget for regionernes udførelse af opgaverne og den nærmere regulering heraf.

Lovens målgrupper

- Regionsrådsmedlemmer, herunder regionsrådsformænd.
- Regioner
- Borgere m.fl. ift. at overvære og følge regionsrådsmøder og regionernes beslutninger i øvrigt
- Borgere, virksomheder m.fl. i forhold til det kommunale og regionale tilsyn

Tabel 7.
Beskrivelse af udvalgte bestemmelser i regionsloven

Bestemmelse(r)	Indhold
Kapitel 1 (§§ 1-4) – Almindelige bestemmelser	Fastlægger landets inddeling i 5 regioner, samt at loven gælder for alle regionerne og alle regionale styrelsesforhold, med mindre andet følger af anden lov. Regionsrådet har det øverste ansvar for hele den regionale virksomhed.
Kapitel 2 (§§ 5-7) – Opgaver	Beskriver generelt de opgaver, som regionerne kan varetage. Udførelsen af opgaverne er reguleret af særskilt lovgivning under de relevante ministerier. Herudover regler om det kontaktudvalg, bestående af regionsrådets formand og borgmestrene for kommunerne i regionen, som regionsrådet skal etablere.
Kapitel 3 (§§ 8-38) – Styrelse	Regler om regionsrådet, udvalg, regionsrådets formand, regionernes økonomiske forvaltning, tilsyn og særlige bestemmelser. Regionerne har som udgangspunkt såkaldt fleksibelt forretningsudvalgsstyre, hvilket betyder, at forretningsudvalget er det eneste udvalg foruden regionsrådet, der kan træffe beslutninger, og det eneste faste udvalg. Reglerne svarer i øvrigt i vidt omfang til de regler, der gælder for kommunerne efter kommunestyrelsesloven, som regionsloven ofte henviser til.

Det gælder f.eks. i forhold til afholdelse af det konstituerende møde, valg af formand, afholdelse af regionsrådets møder, regionsrådsformandens opgaver og pligter og medlemmernes rettigheder, herunder initiativret og ret til indsigt i endeligt materiale i regionens administration, indkaldelse af en stedfortræder ved medlemmers lovlige fravær fra hvervet som regionsrådsmedlem samt vederlag til regionsrådsmedlemmer. Vederlag til regionsrådsmedlemmer er nærmere reguleret i bekendtgørelsen om vederlag, diæter, pension mv. for varetagelse af regionale hverv.

Reglerne om regionernes økonomiske forvaltning, herunder udarbejdelse af budget og revision og aflæggelse af årsregnskab, svarer i vidt omfang til de regler, der gælder for kommunerne. Der er få forskelle, der navnlig skyldes, at regionerne modsat kommunerne ikke kan opkræve skatter.

Ministeren har ift. regioner bemyndigelser til at fastsætte regler om budget og regnskab samt låntagning. Det er sket i hhv. bekendtgørelse om regionernes budget- og regnskabsvæsen, revision mv. og bekendtgørelse om regionernes låntagning og meddelelse af garantier mv.

Bestemmelserne i kommunestyrelsesloven om det kommunale tilsyn finder også anvendelse i forhold til regionerne.

Videre er der bl.a. regler om, at regioner kan vælge almindeligt udvalgsstyre og den såkaldte skanderborgmodel.

Herudover gælder for regionerne bl.a. bestemmelserne om muligheden for at afsætte en borgmester og om, at salg af kommunal fast ejendom som udgangspunkt skal ske ved offentligt udbud.

Lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner (udligningsloven)

Formål og hovedindhold

Formålet med det kommunale tilskuds- og udligningssystem er at give kommunerne mere ensartede vilkår for opgaveløsningen. I det generelle udligningssystem udlignes for forskelle på tværs af kommunerne i henholdsvis et beregnet udgiftsbehov og beregnede skatteindtægter. Herudover findes nogle særskilte udligningsordninger, herunder selskabsskatteudligning, udligning af provenu fra dækningsafgift på offentlige ejendomme og udlændingeudligningsordningen. Endelig findes der en række tilskudsordninger, herunder finansieringstilskud, tilskud til udsatte ø- og yderkommuner, tilskud til udsatte hovedstadskommuner, ø-tilskud, særtilskud mv.

I loven er endvidere fastsat regler om opgørelsen af det samlede bloktilskud, herunder om betingede bloktilskud og nedsættelse af bloktilskuddet, hvis udgiftsrammerne overskrides. Der er hertil indført regler med henblik på at sikre, at kommunerne fastsætter skatten i overensstemmelse med det aftalte. Reglerne herom er fastsat i særskilt lovgivning, *jf. lov om nedsættelse af statstilskuddet til kommuner ved forhøjelse af den kommunale skatteudskrivning (Skattesanktionsloven)*.

Lovens målgrupper

- Kommuner

Tabel 8.
Beskrivelse af udvalgte bestemmelser i udligningsloven

Bestemmelse(r)	Indhold
§§ 2-5 – Udligning af beskatningsgrundlag og udgiftsbehov	Regler for opgørelse af en kommunes udgiftsbehov samt de nærmere regler for udligningen af de kommunale forskelle heri. Derudover regler for opgørelse af en kommunes beregnede skatteindtægter samt de nærmere regler for udligningen af de kommunale forskelle heri.
§§ 14 og 14 a – Statstilskud til kommunerne	Regler for fastsættelse af det årlige bloktilskud til kommunerne, betingede bloktilskud og nedsættelse af bloktilskud, hvis udgiftsrammerne overskrides.
§§ 16-19 og §§ 22-23 b – Andre tilskuds- og udligningsordninger	Særskilte ordninger som tilskud til særligt vanskeligt stillede kommuner, tilskud til udsatte ø- og yderkommuner, tilskud til hovedstadskommuner, selskabsskatteudligning, udligning af dækningsafgift på offentlige ejendomme og udlændingeudligningen.
§§ 20-21 d – Ø-tilskud	Tilskud til ø-kommuner og kommuner med små øer samt tilskud til nedsættelse af færgetakster for godstransport og passagerbefordring til og fra visse øer.

Lov om regionernes finansiering

Formål og hovedindhold

Med henblik på at give regionerne lige muligheder for at drive sundhedsvæsenet fordeles statens bloktilskud til regionerne til finansiering af sundhedsvæsenet dels som et basisbeløb, dels efter en række objektive fordelingskriterier, der afspejler udgiftsbehovet. Udgiftsbehovskriterier skal udover forudsatte basisomkostninger dels tage højde for den aldersmæssige sammensætning af befolkningen, dels for den socioøkonomiske struktur i regionerne, som kan have betydning for forbruget af sundhedsydelser. Tilsvarende fordeles bloktilskuddet til regionerne til finansiering af udviklingsområdet efter et mål for regionernes udgiftsbehov, som opgøres ud fra befolkningens størrelse og de strukturelle forhold i regionerne.

Lovens målgrupper

- Regionerne

Tabel 9.
Beskrivelse af lov om generelle tilskud til regionerne

Bestemmelse(r)	Indhold
§ 3 – Statens tilskud til regionerne	Regler for fastsættelse af de årlige bloktilskud til regionerne til finansiering af sundhedsvæsenet og til finansiering af udviklingsområdet og regler for betingede bloktilskud.
§ 4 – Udgiftsbehov på sundhedsområdet	Opgørelse af en regions udgiftsbehov til fordeling af statens bloktilskud på sundhedsområdet.
§ 5 – Udgiftsbehov på udviklingsområdet	Opgørelse af en regions udgiftsbehov til fordeling af statens bloktilskud på udviklingsområdet.
§ 6 – Nedsættelse af bloktilskud	Regler for nedsættelse af bloktilskud, hvis udgiftsrammerne overskrides.
 §§ 7-12 – Udviklingsbidrag fra kommunerne	Regler om fastsættelse og regulering vedr. udviklingsbidrag fra kommunerne.
 §§ 13-15 – Aktivitetsafhængige	Regler for kommunal medfinansiering og resultatafhængige tilskud fra staten.

Lov om forpligtende kommunale samarbejder

Formål og hovedindhold

Loven gav bemyndigelse til, at den daværende indenrigs- og sundhedsminister som led i kommunalreformen pr. 1. januar 2007 kunne udpege forpligtende kommunale samarbejder. Syv kommuner med under ca. 20.000 indbyggere indgik i disse samarbejder i stedet for i en kommunesammenlægning til en samlet kommune med over ca. 20.000 indbyggere. Loven fastlægger, hvilke opgaver der er omfattet af samarbejderne og reglerne for samarbejdet.

Lovens målgrupper

- De samarbejdende kommuner, der er følgende (den lille kommune er understreget): Læsø/Frederikshavn, Samsø/Århus/Skanderborg, Ærø/Svendborg, Langeland/Svendborg, Fanø/Esbjerg, Dragør/Tårnby og Vallensbæk/Ishøj
- Kommunalbestyrelsesmedlemmer, herunder borgmestre og udvalgsformænd i disse kommuner
- Borgere i disse kommuner

Tabel 10.

Beskrivelse af udvalgte bestemmelser i lov om forpligtende kommunale samarbejder

Bestemmelse(r)	Indhold
§ 1 – Opgaver	Opgaver omfattet af loven. Disse er inden for følgende opgaveområder: beskæftigelse, genoptræning, natur- og miljø, det sociale område og specialundervisning.
§ 2 – Samarbejder	Bemyndigelse til udpegelsen af samarbejder som led i kommunalreformen og fastlæggelse af samarbejdsformen, som er pligtmæssig delegation.
§§ 3-10 – Regulering af samarbejdsformen	Nærmere regulering af samarbejdsformen, herunder om betaling af omkostninger ved udførelsen af opgaver, klage over og omgørelse af afgørelser, udveksling af oplysninger og personale.
§§ 11-11 a – Dispensation	Indenrigs- og sundhedsministerens muligheder for efter forhandling med vedkommende minister at dispensere fra loven.
§§ 12-14 – Regulering af enkelte opgaveområder	Bestemmelser, der særligt regulerer opgavevaretagelsen på enkelte opgaveområder i samarbejderne.

Lov om ændringer af landets inddeling i kommuner og regioner og om opløsning og udpegelse af forpligtende kommunale samarbejder (grænseændringsloven)

Formål og hovedindhold

Loven giver indenrigs- og sundhedsministeren bemyndigelse til at ændre den kommunale inddeling, når det er i overensstemmelse med de berørte kommunalbestyrelses ønsker, eller der alene er tale om ganske små ændringer (grænsejusteringer). Ændringerne skal respektere de ved kommunalreformen fastsatte krav til indbyggertal i den enkelte kommune, dvs. at en kommune fortsat skal have mindst ca. 20.000 indbyggere. Loven giver videre ministeren mulighed for i særlige tilfælde, hvor det er påkrævet, at opløse et eksisterende forpligtende kommunalt samarbejde og udpege et nyt eller i stedet træffe de beslutninger om ændringer af den kommunale inddeling, som er nødvendige for, at de berørte kommuner fortsat opfylder de nævnte krav til indbyggertal.

Lovens målgrupper

- Kommuner og kommunalbestyrelser
- Borgere, der ejer ejendomme i kommunerne

Tabel 11.

Beskrivelse af udvalgte bestemmelser i lov om ændringer af landets inddeling i kommuner og regioner og om opløsning og udpegelse af forpligtende kommunale samarbejder (grænseændringsloven)

Bestemmelse(r)	Indhold
§ 1-4 – Ændring af den kommunale inddeling	Bemyndigelse til, at indenrigs- og sundhedsministeren kan træffe afgørelser om ændring af den kommunale inddeling og fastsætte vilkår i den forbindelse og de nærmere rammer for denne bemyndigelse.
§ 5-7 – Ophævelse og udpegelse af nye forpligtende kommunale samarbejder m.v.	Bemyndigelse til, at indenrigs- og sundhedsministeren i særlige tilfælde, hvor det er påkrævet, kan træffe afgørelse om ophævelse af forpligtende kommunale samarbejder og udpegelse af nye eller om ændring af den kommunale inddeling i den forbindelse.

Lov om konkurrencemæssig ligestilling mv.

Formål og hovedindhold

Formålet med momsrefusionsordningen er at sikre lige konkurrencevilkår mellem det private erhvervsliv og kommunernes og regionernes fremstilling af ydelser til eget brug. Kommunal produktion og produktion i regionerne til eget brug er ikke pålagt moms mv., bortset fra ydelser frembragt inden for rammerne af kommunal momsregistreret virksomhed, herunder forsyningsvirksomhed.

Ordnningen indebærer, at kommuner og regioner får refunderet deres udgifter til moms mv. af staten, når kommunen og regionen erhverver momsbelagte ydelser, hvorved sådanne køb ligestilles med egen produktion.

Lovens målgrupper

- Kommuner
- Regioner

Tabel 12.

Beskrivelse af udvalgte bestemmelser i lov om konkurrencemæssig ligestilling

Bestemmelse	Indhold
§ 1 – Refundering af moms	Det fastsættes i loven, at de udgifter regioner og kommuner har til betaling af moms ved køb af varer og tjenesteydelser (med visse undtagelser) refunderes. Endvidere refunderes indirekte udgifter til betaling af moms og lønsumsafgift.
§ 2 – Forældelsesfrist	Fastsættelse af forældelsesfrist (fem år)
§ 3 – Tilrettelæggelse af ordningen	Indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter reglerne for ordningens tilrettelæggelse. Udmøntningen af denne bestemmelse sker i momsrefusionsbekendtgørelsen (nuværende bekendtgørelse nr. 946 af 21/06/2022)
§ 4 – Udbetaling af refusion	Det fastsættes, at udgifterne til refusionsordningen udbetales af staten.

De uskrevne grundsætninger om kommunernes ulovbestemte opgaver (kommunalfuldmagtsregler)

Formål og hovedindhold

Kommunalfuldmagtsreglerne er en samlet betegnelse for de uskrevne regler (grundsætninger) om kommunernes ulovbestemte opgaver. Hvis en kommunal opgavevaretagelse er reguleret i den skrevne lovgivning (love, bekendtgørelser), skal opgavevaretagelsen ikke også vurderes i forhold til kommunalfuldmagtsreglerne. Kommunalfuldmagtsreglerne viger således for den skrevne lovgivning.

Indholdet af kommunalfuldmagtsregler beror på de kommunale tilsynsmyndigheders - Ankestyrelsens og Indenrigs- og Sundhedsministeriets - praksis.

Som udgangspunkt er det en forudsætning for, at en kommune kan varetage en opgave efter kommunalfuldmagtsreglerne, at opgavevaretagelsen skal være af en vis almen nytte for kommunens indbyggere.

Et klassisk eksempel på opgaver, som kommuner kan varetage efter kommunalfuldmagtsreglerne, er f.eks. tiltag inden for kultur- og idrætsområdet.

Lovens målgrupper

- Kommuner
- Private virksomheder
- Borgere

Tabel 13.
Beskrivelse af udvalgte kommunalfuldmagtsregler

Kommunalfuldmagtsregel	Indhold
Kultur	Kommuner har efter kommunalfuldmagtsregler adgang til at iværksætte aktiviteter af generel kulturel karakter samt almindelige folkeforlystelser, herunder teater, museer, festivaler mv. Endvidere har kommuner adgang til med hjemmel i kommunalfuldmagtsreglerne at understøtte den lokale turistudvikling.
Idræt	Kommuner kan med hjemmel i kommunalfuldmagtsregler tilbyde idrætsaktiviteter til kommunens borgere. En kommune kan selv stå for idrætsaktiviteterne eller yde støtte til en idrætsklub, som giver borgerne adgang til at udøve idrætsaktiviteter. Det er en forudsætning, at idrætsklubben ikke har et erhvervsøkonomisk formål. Det antages videre, at en kommune kan etablere og drive sportsanlæg. Kommunen kan herunder udleje sportsanlæg til professionelle klubber under forudsætning af, at kommunen opkræver markedsprisen herfor.
Foreninger	Kommuner kan med hjemmel i kommunalfuldmagtsregler yde to forskellige former for foreningsstøtte: dels støtte til selve foreningsdannelsen, dels støtte til foreningsaktiviteter. Støtte til

foreningsdannelsen skal være begrænset og kan f.eks. være til lokaler eller telefon. Støtte til foreningsaktiviteter forudsætter, at der er tale om en lovlig kommunal opgave, f.eks. kultur eller idræt, og kan være både tilskud og andre former for støtte, f.eks. lokaler, administrativbistand mv. Støtte skal ydes efter saglige kriterier.

Erhvervsvirksomhed

Kommuner kan som udgangspunkt ikke med hjemmel i kommunalfuldmagtsregler udøve erhvervsvirksomhed, herunder handel, håndværk, industri og finansiell virksomhed.

Som modifikation til forbuddet mod erhvervsvirksomhed kan kommuner producere til eget brug samt under nærmere betingelser sælge overkapacitet, biproduktion og i et vist begrænset omfang varetage accessorisk virksomhed.

Opgavefordelingsprincipet

Kommuner kan som udgangspunkt ikke med hjemmel i kommunalfuldmagtsregler varetage eller yde støtte til varetagelse af opgaver, som det efter lovgivningen udelukkende påhviler eller tilkommer staten eller andre myndigheder at varetage. Hvis der er en særlig kommunal interesse i den pågældende opgavevaretagelse, vil en kommune i nogle tilfælde kunne varetage/yde støtte til en anden myndigheds opgave.

Lov om Det Centrale Personregister (CPR-loven)

Formål og hovedindhold

CPR-loven har til formål at sikre, at Danmark har et grundregister (CPR), hvor der er registreret grundlæggende personoplysninger om de personer, der efter lovens regler om tildeling af personnummer er registreret i CPR.

Tildeling af personnummer sker ved bopælsregistrering (folkeregistrering) i CPR på baggrund af fødsel her i landet eller ved tilflytning fra udlandet. Tildeling af personnummer kan herudover ske på baggrund af en myndigheds behov for at kunne anvende personnumre i myndighedens sagsbehandling (et såkaldt administrativt personnummer).

Personer skal bopælsregistreres i CPR på den adresse, hvor vedkommende faktisk bor eller opholder sig. Kommunerne skal føre kontrol hermed. CPR-loven har regler om, at oplysningerne i CPR kan videregives til offentlige myndigheder og private med en berettiget interesse heri.

De personoplysninger, der registreres i CPR er f.eks. oplysninger om navn, adresse, fødselsdato, fødselsregistreringssted, statsborgerskab, slægtsskab, civilstand mm.

Lovens målgrupper

- Offentlige myndigheder
- Private virksomheder
- Borgere

Tabel 14.
Beskrivelse af udvalgte bestemmelser i CPR-loven

Bestemmelse(r)	Indhold
Kapitel 1 og 2 (§§ 1-5) – Formål	Fastlægger lovens formål og reglerne for tildeling af personnummer, samt ændring heraf.
Kapitel 3 og 4 (§§ 6-15) – Bopælsregistrering	Regulerer bopælsregistrering i CPR og indenlandske flytninger.
Kapitel 5 og 6 (§§ 16-27) – CPR og udlandet	Regulerer registrering i CPR ved tilflytning fra udlandet og fraflytning til udlandet
Kapitel 7 (§§ 28-30) – Beskyttelser	Regulerer registrering af beskyttelser i CPR, f.eks. navne- og adressebeskyttelse, kreditadvarsel m.m.
Kapitel 8 (§§ 31-34) – Udlevering til offentlige myndigheder	Regulerer udlevering af oplysninger fra CPR til offentlige myndigheder.
Kapitel 10 og 12 (§§ 38-51) – Udlevering til private	Regulerer udlevering af oplysninger fra CPR til private.
Kapitel 15 (§§ 56-58) – Klageadgang	Regulerer bl.a. adgangen for borgere til at påklage en kommunes afgørelse efter CPR-loven til ministeriet.